Esi- ja perusopetuksen oppilaaksi ottamisen periaatteet ja oppilaaksiottoalueet 1.1.2027 alkaen

Sivistyslautakunta 20.11.2025 § 58

Nurmijärven kunta on yksi koulupiiri. Alakoulujen oppilaaksi ottaminen perustuu nk. lukittuihin ja avoimiin oppilaaksiottoalueisiin. Kullekin alakoululle on määritelty lukittu oppilaaksiottoalue, jolla asuville oppilaille osoitetaan lähikouluksi kyseinen koulu. Lukittujen alueiden välisillä avoimilla alueilla asuvien oppilaiden lähikoulun osoittamisen valmistelevat aluerehtorit sivistyslautakunnan määrittelemien lähikoulun osoittamisen ja oppilaaksi ottamisen periaatteiden mukaan. Esiopetuksen oppilaaksi ottamisessa pyritään noudattamaan perusopetuksen oppilaaksi ottamisen periaatteita lapsen mahdollisimman hyvän koulupolun varmistamiseksi.

Oppilasmäärien muutosten myötä nykyinen oppilaaksi ottamisen malli on todettu haastavaksi toteuttaa. Lukuvuoden 2024-25 aikana esi- ja perusopetuksen asiantuntijoista koottu työryhmä on arvioinut eri vaihtoehtoja kehittää oppilaaksiottoa. Työryhmä on todennut, että nykyinen malli ei vastaa riittävän hyvin tämän hetken tilanteeseen, jossa oppilasmäärät laskevat ja kuntaan muutto tuo hyvin erilaisia tilanteita oppilasmäärien suhteen uusien asuinalueiden rakentuessa. Lukitut alueet voivat myös estää tarkoituksenmukaisen oppilaiden ohjaamisen lähikouluun. Muutoksia on tehty viimeisimpänä Harjulan ja Syrjälän alueisiin poistamalla Syrjälän koulun lukittu oppilaaksiottoalue oppilasmäärien muutosten vuoksi. Joidenkin koulujen lukittu oppilaaksiottoalue on toisaalta niin pieni (mm. Länsikaari, Maaniittu), että sillä ei ole käytännön tasolla merkitystä. Alueen lapset ohjattaisiin kyseiseen kouluun lukitusta alueesta huolimatta. Sama tilanne on myös yleisesti haja-asutusalueiden kouluilla eli riippumatta lukitusta alueesta, kyseisen alueen lapset ohjautuvat kyseiseen lähikouluun. Kuntalaisen kannalta tilanne ei ole nykyisessä mallissa tasapuolinen, koska osalle kuntalaisista koulupaikka varmistetaan lukitun alueen kautta ja osa odottaa virallista päätöstä mihin kouluun lapsi ohjataan.

Lapsen koulupolun aloittavan esiopetuksen järjestelyyn vaikuttavat varhaiskasvatuslain ryhmäkokomääritykset sekä sivistyslautakunnan vuosittain määrittelemä minimiryhmäkoko. Esiopetusta järjestäviä toimipaikkoja on vähemmän kuin alakouluja.

Työryhmä on tutkinut tarkemmin kolmea oppilaaksioton mallia, joista nykyinen on vaihtoehto 1. Vaihtoehdossa 2 koko kunta on yksi oppilaaksiottoalue, ja kaikista lukituista alueista luovutaan. Vaihtoehdossa 3 taajamissa lukituista alueista on luovuttu, mutta haja-asutusalueille ne on jätetty ns. kyläkoulujen ympärille.

Yhden oppilaaksiottoalueen mallissa oppilaaksioton ohjausta voidaan toteuttaa nykyistä mallia paremmin huomioiden oppilasmäärien muutokset sekä eri alueiden rakentuminen. Tämä mahdollistaisi myös yhtenäisen koulupolun toteutumisen esiopetuksesta perusopetukseen nykyistä paremmin, kun lukitut alueet eivät rajoittaisi muutoksia uusien alueiden oppilasmäärien muuttuessa. Koulujen aloittavien ensimmäisten luokkien ryhmäkoon määrittely on joustavampaa ja tarkoituksenmukaisempaa ilman lukittuja alueita. Samalla perheet olisivat yhdenvertaisessa asemassa koulupaikan suhteen.

Vaihtoehdossa 3 erona vaihtoehtoon 2 voidaan nähdä, että haja-asutusalueen perheille koulupaikka on lukitulla alueella asuvilla tiedossa jo alueelle muutettaessa, kun taajamissa ja haja-asutusalueen avoimilla alueilla tieto tulee vasta hallinnollisen päätöksen myötä. Tämä asettaa kuntalaiset osittain epätasa-arvoiseen tilanteeseen.

Valmistelussa on kuultu myös huoltajia lokakuussa 2024 ja 2025 erityisesti oppilaaksioton kriteereiden osalta. Yhteenvetona keskusteluista voidaan todeta, että osa vanhemmista painottaa kaverisuhteita, osalle koulumatkan pituus ja turvallisuus on ensisijainen kriteeri ja osa kokee sisarusperiaatteen helpottavan arkea ja tuovan lapselle turvaa ainakin koulupolun alussa. Keskusteluissa on noussut esiin myös pienten koulujen oppilasmäärät. Oppilaaksioton kautta tähän on kuitenkin hyvin rajalliset vaikutusmahdollisuudet, jos pienen koulun läheisyydessä tai lyhyen ja turvallisen koulumatkan päässä ei asu lapsiperheitä yhtä paljon kuin ennen.

Oppilaille järjestettiin skididialogi palveluiden järjestämisestä. Keskustelussa nousi esiin yhteisöllisyys ja kaverisuhteet. Keskustelussa nousi esiin, että sisaruksen merkitys samassa koulussa on erilainen eri vaiheissa. Valtaosa keskusteluun osallistuneista nuorista oli kuitenkin sitä mieltä, että kaverin merkitys samassa koulussa on suurempi.

Oppilaaksiottoalueiden lisäksi lautakunta päättää lähikoulun osoittamisen periaatteista. Työryhmä esittää oppilaaksioton toteuttamista vaihtoehdon 2 mukaisesti, jolloin kunta on yksi oppilaaksiottoalue ja lukituista alueista luovutaan.

Oppilaiden lähikoulun osoittamisen periaatteiden järjestykseksi esitetään seuraavaa:

- Oppilaalla on terveydentilaan tai muu opiskeluhuollollinen syy, jonka perusteella esiopetuspaikka/lähikoulu määritellään (asiantuntijan lausunto).
- Esiopetuspaikka/lähikoulu osoitetaan siten, että oppilaan kuljettava matka on kaikki oppilaat huomioon ottaen mahdollisimman turvallinen ja lyhyt. Kuljettavia matkoja tarkastellaan kokonaisuutena. Esiopetuspaikaksi/lähikouluksi ei siksi voida osoittaa aina maantieteellisesti lähintä esiopetuspaikkaa/koulua.
- Esiopetuspaikkaa/lähikoulua osoitettaessa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan oppilaan samassa osoitteessa asuva, kyseistä koulua käyvä sisarus esiopetuksessa vuosiluokilla esiopetus – 3 ja perusopetuksessa vuosiluokilla 1-4.

Lähikoulun ja esiopetuspaikan osoittamisen sekä oppilaaksi ottamisen periaatteet -asiakirja on liitteenä.

Kunnan hallintosäännön mukaan sivistyslautakunta päättää oppilaaksiottoalueista sekä esi- ja perusopetuksen oppilaaksi ottamisen perusteista.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Esitys

Sivistyslautakunta päättää, että kunta on yksi oppilaaksiottoalue 1.1.2026 alkaen. Lautakunta päättää esi- ja perusopetuksen oppilaaksi ottamisen periaatteet liitteen mukaisesti. Periaatteet ovat voimassa 1.1.2026 alkaen.

Sivistyslautakunta oikeuttaa viranhaltijat tekemään asiakirjaan *Lähikoulun ja esiopetuspaikan osoittamisen sekä oppilaaksi ottamisen periaatteet* teknisiä korjauksia.

Valmistelija

Opetuspäällikkö Markus Torvinen, puh. 040 317 2401
Varhaiskasvatuspäällikkö Marianna Kokko, puh. 040 317 2201

Asian käsittely

Keskustelun aikana lautakunnan jäsen Kalle Rantakulma esitti, että *asia palautetaan käsittelyyn siten, että esitys tuodaan uudelleen päätettäväksi vaihtoehdon 3 mukaisesti (taajamissa luovutaan*

lukituista oppilaaksiottoalueista, mutta haja-asutusalueilla lukitut alueet jätetään ns. kyläkoulujen ympärille). Haja-asutusalueiden lukittuja alueita tulee samalla tarkastella uudelleen ja laajentaa kuvan 1 pohjalta.

Lautakunnan jäsen Riina Mattila esitti, että *asia palautetaan takaisin valmisteluun siten, että esitys tuodaan uudelleen päätettäväksi. Lautakunta pitää vuoden 2026 alussa iltakoulun. Iltakoulussa perehdytään asiaa laajemmin, jotta voimme tehdä oppilaaksiottoaluetta koskevia päätöksiä riittävien tietojen pohjalta.*

Lautakunnan jäsen Kenneth Morelius ja Virpi Korhonen kannattivat Mattilan esitystä.

Rantakulma veti oman esityksensä pois ja kannatti Mattilan esitystä.

Koska lautakunta ei ollut palautusesityksestä yksimielinen, puheenjohtaja määräsi pidettäväksi nimenhuutoäänestyksen siten, että

JAA = asian käsittelyn jatkaminen
EI = asian palauttaminen uudelleen valmisteltavaksi

Äänestyksen tulos:
JAA 1 (Pasanen)
EI 9 (Alanen, Korhonen, Lappalainen, Latva, Mattila, Morelius, Mäkäräinen, Rantakulma, Uusi-Heikkilä)
POISSA 1 (Karjalainen)

Äänestyksen tuloksena sivistyslautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun.

Päätös

Lautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun.

Sivistyslautakunta 17.11.2026
1374/12.00.01.00/2025

Sivistyslautakunta palautti 20.11.2025 (§ 58) asian *Esi- ja perusopetuksen oppilaaksi ottamisen periaatteet ja oppilaaksiottoalueet 1.1.2026 alkaen* uudelleen valmisteltavaksi. Uudelleen valmistellut lähikoulun ja esiopetuspaikan osoittamisen sekä oppilaaksi ottamisen periaatteet esitetään otettaviksi käyttöön 1.1.2027 alkaen liitteen mukaisesti.

Keskeinen muutos on luopuminen alakoulujen lukituista ja avoimista oppilaaksiottoalueista. Jatkossa koko Nurmijärven kunta muodostaa yhden oppilaaksiottoalueen. Alakoulun lähikoulu osoitetaan kaikille oppilaille yhtenäisten, sivistyslautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Aluerehtorit valmistelevat lähikoulun osoittamisen, ja päätöksen tekee koulun rehtori. Yhden oppilaaksiottoalueen malli ei tarkoita vapaata kouluvalintaa, vaan kunnalla säilyy tehtävä osoittaa oppilaalle lähikoulu.

Muutoksella voidaan ottaa nykyistä joustavammin huomioon oppilasmäärien muutokset, asuinalueiden rakentuminen sekä opetusryhmien tarkoituksenmukainen muodostaminen. Samalla

perheet ovat yhdenvertaisessa asemassa lähikoulun osoittamisessa. Lähikoulu ei aina ole oppilaan kotia maantieteellisesti lähinnä sijaitseva koulu. Oppilaiden matkojen tulee olosuhteet ja koulukuljetusjärjestelyt huomioon ottaen muodostua mahdollisimman turvallisiksi ja lyhyiksi.

Liitteessä lähikoulun ja esiopetuspaikan osoittamisen kriteerit ovat seuraavassa tärkeysjärjestyksessä:

1. Oppilaalla on terveydentilaan liittyvä tai muu oppilashuollollinen syy, jonka perusteella koulu tai esiopetuspaikka määritellään. Huoltajan tulee toimittaa terveydentilaan liittyvästä syystä lääkärinlausunto tai muusta oppilashuollollisesta syystä asiantuntijalausunto. Syyn tulee vaikuttaa suoranaisesti siihen, mikä koulu tai esiopetuspaikka lapselle soveltuu.
2. Oppilaan samassa osoitteessa asuva sisarus käy kyseistä koulua. Sisaruksen tulee olla päätöksentekohetkellä kyseisessä koulussa vuosiluokalla 1–4 tai 7–8. Esiopetuspaikkaa osoitettaessa sisarusperustetta sovelletaan, kun sisarus on esiopetuksessa tai vuosiluokalla 1–3. Yhtenäiskoulussa sisaruksen tulee olla vuosiluokalla 1–8. Perustetta ei sovelleta, jos sisarus on sijoitettu kyseiseen kouluun oppilaskohtaisen tuen päätöksen perusteella tai otettu kouluun toissijaisen haun kautta. Sisarusperuste koskee myös samassa osoitteessa vakituisesti asuvia uusperheen lapsia.
3. Oppilaan koulu- tai esiopetusmatka on mahdollisimman turvallinen ja lyhyt. Edellä mainittujen perusteiden mukaisen sijoittelun jälkeen lähikoulu tai esiopetuspaikka osoitetaan ottaen huomioon olosuhteet ja koulukuljetusjärjestelyt. Koulumatkan pituus mitataan lyhintä käyttökelpoista reittiä pitkin kotitontin portilta koulutontin portille.

Esiopetuksen oppilaaksi ottamista tarkennetaan soveltamalla siinä lähikoulun osoittamisen periaatteita. Esiopetuspaikkaa osoitettaessa otetaan lisäksi huomioon, että esiopetusryhmän enimmäiskoko on 21 lasta ja että esiopetus on Nurmijärvellä keskitetty alueittain kunnallisiin toimipaikkoihin. Esiopetuspaikan osoittamisesta päättävät varhaiskasvatuspalveluiden palvelutoiminnan suunnittelijat.

Ruotsinkielisen oppilaaksioton osalta täsmennetään, että äidinkieleltään ruotsinkielisten oppilaiden lähikoulu on Vendlaskolan ja esiopetuspaikka ruotsinkielisessä päiväkotiryhmässä asuinpaikasta riippumatta. Jos huoltaja haluaa vaihtaa lapsen opetuskielen ruotsiksi perusopetuslain 10 §:n mukaisesti, lapsen tai oppilaan kielelliset valmiudet selvitetään riittävässä laajuudessa ennen lähikoulu- tai esiopetuspaikkapäätöksen tekemistä. Edellytysten täyttyessä lapselle osoitetaan ruotsinkielinen lähikoulu tai esiopetuspaikka.

Yläkoulujen oppilaaksi ottaminen perustuu edelleen pääsääntöisesti liitteessä määriteltyihin syöttäviin alakouluihin.

Oppilaskohtainen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa. Oppilaalle voidaan osoittaa muu soveltuva opetuksen järjestämispaikka liitteessä kuvatuin perustein, jos hänen tarvitsemiaan tukitoimia ei voida toteuttaa lähikoulussa.

Toissijaisen oppilaaksi ottamisen periaatteita täsmennetään myös esiopetuksen osalta: toissijaista oppilaaksi ottamista ei tehdä, kun esiopetusryhmässä on 21 laskennallista lasta. Toissijaisen oppilaaksi ottamisen kriteerit ja muut ryhmäkokorajat on määritelty liitteessä.

Lähikoulun ja esiopetuspaikan osoittamisen sekä oppilaaksi ottamisen periaatteet 1.1.2027 alkaen ovat liitteenä.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Esitys

Sivistyslautakunta päättää

1. hyväksyä, että Nurmijärven kunta muodostaa yhden oppilaaksiottoalueen 1.1.2027 alkaen ja alakoulujen lukituista oppilaaksiottoalueista luovutaan.
2. hyväksyä liitteen mukaiset lähikoulun ja esiopetuspaikan osoittamisen sekä oppilaaksi ottamisen periaatteet, jotka tulevat voimaan 1.1.2027.

Sivistyslautakunta oikeuttaa viranhaltijat tekemään asiakirjaan *Lähikoulun ja esiopetuspaikan osoittamisen sekä oppilaaksi ottamisen periaatteet* teknisiä korjauksia.

Valmistelija

Opetuspäällikkö Markus Torvinen, puh. 040 317 2401
Varhaiskasvatuspäällikkö Marianna Kokko, puh. 040 317 2201

Päätös